

Opmars diervriendelijke kip is niet te stuiten

‘Het is allemaal heel hard gegaan. Sneller dan verwacht’

Maurice de Jong

Diervriendelijker kipconcepten hebben hun reguliere soortgenoten definitief uit de schappen van grote supermarkten als Jumbo en Albert Heijn verdrongen. Dat is de verdienste van de retailers zelf maar is nog meer te danken aan pioniers als Ardi en Willy van Erp uit Sint Anthonis die hun nek uitstaken en risico's namen. ‘Bij diervriendelijk gehouden kippen is het makkelijker uit te leggen’

Nog maar zo'n tien jaar geleden liepen er op de groene weiden van de familie Van Erp in het Noord-Brabantse Sint Anthonis tachtig melkkoeien rond. Ook was de kippenschuur toentertijd nog een stuk voller en liep er een ander kippenras rond. Hoe anders is dat anno 2017. De hoeveelheid pluimvee nam eerst in 2006 drastisch af van 18.000 naar een kleine 11.000. Een gevolg van de omschakeling naar een dierwelzijnsconcept. In 2013 werd er een nieuwe stal bijgebouwd waar 21.500 scharrelkippen in worden gehouden. In totaal

AANDACHT VOOR DIERENWELZIJN:
DAGLICHT, FRISSE LUCHT EN BALEN
STRO VOOR DE KIPPEN.

zijn er nu dus ruim 32.000 kippen op het bedrijf. Ondertussen besloot het boerenechtpaar in 2008 definitief te stoppen met melkvee. 'We hebben toch geen opvolgers', zegt de vrouw des huizes Ardi van Erp (54), terwijl haar man Willy van Erp (56) instemmend knikt.

OVERSTAPPEN NAAR SCHARRELKIP

Het stel besloot zich in 2006 volop te richten op de diervriendelijke kippenhouderij. Dat betekende in de eerste plaats dat de vogels meer ruimte kregen. Destijds hield dat een groot risico in: minder kippen en forse extra investering in de stal. Dat zou ook financieel weleens verkeerd uit kunnen pakken. Maar de van Erps voelden de tijdsgeest juist aan: er begon een andere wind te waaien in Nederland. Consumenten hadden wel oren naar vlees afkomstig van diervriendelijk gehouden kippen. De oprichting van de Partij van de Dieren in 2002 was een duidelijk signaal van dit groeiende bewustzijn als het gaat om dierenwelzijn. Hier in Sint Anthonis scharrelen de witte slanke kippen vrij rond en komen via een luikje af en toe een frisse snavel halen. De stal van de Van Erps bevat namelijk een overdekte buitenuitloop. Groen windbreekgaas voorkomt dat het pluimvee in direct contact komt met de buitenlucht. Belangrijk, want je weet nooit wat voor ziektes wilde vogels mee kunnen brengen.

WAKKER DIER

Ardi van Erp is trots op haar kippen en is vastbesloten vooroordelen over het houden van kippen, bijvoorbeeld dat ze weinig ruimte hebben, uit de weg te ruimen. Zo staat ze vaak op beurzen om bezoekers te vertellen over het houden van kippen en wat daarbij komt kijken. Mensen kunnen ook langskomen bij de familie Van Erp. 'We hebben een zichtruimte boven in de stal. Via een glazen wand kunnen bezoekers de stal in kijken.' Volgens Ardi vertrekken mensen zo

'In tien jaar hebben we geen antibiotica gebruikt'

met een heel ander beeld naar huis: vleeskuikens (ook de reguliere) zitten immers niet in kooien in de stal en zijn ook niet ziek, zoals Stichting Wakker Dier soms doet voorkomen in haar mediacampagnes. Ze mag zich dan wel ergeren aan de vaak ongefundeerde kritiek van Wakker Dier, maar 'die houdt je ook juist scherp. Mede door Wakker Dier kwam alles in een stroomversnelling', daarbij doelt Ardi op de groei van het aantal diervriendelijker kipconcepten. Supermarkten zoals Jumbo en Albert Heijn verkopen zelfs alleen nog maar vers vlees van kippen die gehouden zijn volgens extra regels, onder andere op het gebied van dierenwelzijn. Alleen in sommige samengestelde en gegaarde producten is nog kippenvlees te vinden afkomstig van reguliere kippen.

Al een aantal maanden staat Nederland in het teken van de vogelgriep. In Nederland geldt daarom een ophokplicht en een bezoekersverbod. Een reden dat de familie van Erp nu geen bezoekers mag toelaten tot haar stallen.

ANDER KIPPENRAS

Toen de familie van Erp tien jaar geleden begon met de Volwaard-kip, die later de naam scharrelkip kreeg, konden consumenten kiezen uit biologische kip en reguliere kip. Scharrelkip was er

CREDIT: NEPLUV

ARDI VAN ERP IN HAAR STAL MET SCHARRELKIPPEN.

CREDIT: NEPLUVI

WILLY VAN ERP WIL NIET MEER TERUG NAAR DE REGULIERE KIP.

toen nog niet, herinnert Ardi van Erp zich. Landbouworganisatie ZLTO, pluimveeverwerker Plukon (toen nog Astenhof), Coppens Diervoeding, de Dierenbescherming en diverse retailers vroegen de van Erps en vier andere pluimveehouders om mee te doen aan een pilot van een jaar om kippen diervriendelijker te houden. Ardi en haar man zagen zo'n samenwerking wel zitten en haptten toe. Ze investeerden onder andere in een overdekte buitenuitloop en de stalbezetting nam af. Ze gingen werken met een ander ras kip: trager groeiend, robuuster en bewegelijker dan het pluimvee dat ze eerder hadden. 'Deze kip doet er acht weken over om het eindgewicht van 2350 tot 2400 gram te bereiken. De reguliere kip doet er twee weken korter over en de biologische kip weer drie à vier weken langer', legt Willy van Erp uit. De Volwaard-kippen kregen ook meer ruimte: 10,2 kippen per vierkante meter. Het overstappen van reguliere naar diervriendelijker gehouden kippen hield een risico in. Het project kreeg een jaar de kans. Daarna zou bekeken worden of er mee verder gegaan kon worden.

DAGLICHT IN STAL

Maar de diervriendelijke concepten sloegen aan en de pioniers kregen er in rap tempo collega's bij die ook de overstap maakten naar diervriendelijke kipconcepten. Willy en zijn vrouw Ardi namen nog meer maatregelen om het dierenwelzijn te bevorderen. Zo kwamen er lichtplaten op de schuur om het daglicht door te laten. 'Het is een soort diffuus licht dat er doorkomt. Niet alleen fijn voor de kip, maar ook voor ons is het prettig om met daglicht in de stal werken.' An-

ders dan voorheen komt er via de overdekte uitloop frisse lucht de stal binnen. Dat was even wennen voor de kippen. 'Normaal komt de lucht via een klimaatsysteem geleidelijk binnen. Nu gebeurt dat

Meer scharrelvlees, minder antibiotica

- In Nederland zijn zo'n 576 vleeskuikenbedrijven met zo'n 47 miljoen dieren. De meerderheid produceert gangbaar kippenvlees. De kippensector exporteert driekwart van het vlees. In het buitenland is nauwelijks vraag naar vlees uit welzijnsconcepten.
- Een groeiend aantal kippenboeren stapt over op het houden van scharrelkippen. Het aandeel scharrelkipvlees nam toe van 3,6% in 2010 naar 16,2% in 2016.
- Tegelijkertijd nam het antibioticagebruik in de vleeskuikensector tussen 2009 en 2016 met meer dan 70% af. Voor de periode 2016-2020 heeft de sector een plan gemaakt om te komen tot een verdere reductie.
- Ook zet de vleeskuikensector in op de vermindering van CO₂-uitstoot. Tussen 1990 en 2012 bedroeg de daling 34%. Zowel qua CO₂-footprint als het land- en energiegebruik per kilo vlees scoort de gangbare kip het beste, gevolgd door de scharrelkip en als laatste de biologische kip.

Bron: kipnederland.nl

CREDIT: NEPLUVI

GERTJAN OPLAAT, DIRECTEUR VAN NEPLUVI

Supermarkten willen zich onderscheiden met kipconcepten

Jumbo heeft de Nieuwe Standaard Kip en Albert Heijn heeft de nieuwe AH Kip: allemaal diervriendelijke concepten waarbij het pluimvee onder andere meer ruimte krijgt in de stal. Reguliere verse kipproducten zijn zo goed als niet meer te krijgen in de Nederlandse supermarkten.

‘Het is allemaal heel hard gegaan. Sneller dan verwacht. Supermarkten speelden in op de discussie rond gangbare kippen, door te komen met diervriendelijke concepten. Iedere retailer stelt zijn eigen eisen en hanteert andere concepten om zich te kunnen onderscheiden’, zegt directeur Gertjan Oplaat van NEPLUVI.

Albert Heijn zegt zich verantwoordelijk te voelen voor dierenwelzijn en duurzaamheid en biedt daarom de nieuwe AH-kip als standaard aan. ‘Maar wij bieden klanten ook de keuze om voor een nog duurzamer alternatief te kiezen, zoals scharrelkip en biologische kip’, zegt AH-woordvoerder Erik Lückers. Hij zegt ‘ontwikkeling in volume en omzet te zien voor al onze diervriendelijke kipconcepten’, zonder daarbij specifieke cijfers te noemen.

Lückers vertelt dat Albert Heijn recent nog scharrelproducten heeft toegevoegd aan zijn assortiment. ‘Daarnaast hebben we een mooie stap gezet in dierenwelzijn door ook onze scharrelkippen, die volgens het 1 ster Beter Leven Keurmerk worden gehouden, early feeding te geven. Dat zorgt voor sterkere kuikens en daardoor minder antibioticagebruik.’ Normaal gesproken krijgen kuikens pas voer als ze op het pluimveebedrijf aankomen. Ze zijn dan nul tot drie dagen oud. Het kan dus zijn dat ze hun eerste drie dagen op de eierdooier hebben moeten leven. Bij early feeding is er meteen nadat het kuiken is uitgekomen water en voer beschikbaar, waardoor het vitaler wordt.

Volgens Oplaat is het aandeel van de verkopen aan diervriendelijker kipconcepten (scharrel en biologisch) rond de 20% van het totaal en groeiende.

Reguliere verse kipproducten bijna niet meer te krijgen in de supermarkt

frontaler. Maar de kip houdt zich goed.’ Willy en Ardi strooien tegenwoordig graan in de kippenschuur. Iets dat in het verleden niet plaatsvond. Ook liggen er balen stro. ‘Dat vinden de kippen leuk. Ze springen erop en slepen het stro door de stal.’

CO2-UITSTOOT

De kippensector onderscheidt een aantal concepten: biologische kip (3 sterren in het Beter Leven Keurmerk), de scharrelkip met uitloop (2 sterren) en de scharrelkip met overdekte uitloop (1 ster). Naast deze concepten verkopen de Nederlandse supermarkten als basis hun eigen conceptkippen. Die zitten qua regels tussen de scharrelkip met een ster en de reguliere kip in. Regulier kippenvlees kun je in de Nederlandse supermarkt eigenlijk niet meer kopen. Het meest diervriendelijke concept is de biologische kip. Maar daar kleven ook diverse nadelen aan. Zo is er bijvoorbeeld veel ruimte nodig voor biologische kippen en omdat ze buiten rondscharrelen, lopen ze een groter gevaar een ziekte op te lopen. De meest efficiënte kip is nog altijd de reguliere kip. Deze benut iedere kilo voer het meest efficiënt en zorgt voor de minste koolstofdioxide-uitstoot. Je kunt dus niet zonder meer stellen dat één kipconcept het beste is. ‘Kip is sowieso heel efficiënt en komt qua CO2-footprint in de buurt van de vleesvervangers’, zegt Gertjan Oplaat, directeur van de Nederlandse Pluimveeverwerkende Industrie (NEPLUVI). Volgens hem is de markt voor diervriendelijke kipconcepten booming (zie kader Supermarkten willen zich onderscheiden met kipconcepten).

GEZONDERE KIPPEN

Dat merken ze ook in Sint Anthonis: de afzet groeit. Ardi en Willy gaan er nog een stal bijbouwen. Het aantal vierkante meters neemt zo toe van 3200 m2 naar 5400 m2. In totaal krijgen de van Erps dan bijna 54.000 kippen. Nu de ruimte voor de kippen toeneemt, neemt de ziektedruk af. ‘Deze kippen zijn gezonder en voelen zich lekkerder’, merkt Willy van Erp. ‘In de tien jaar dat we scharrelkippen hebben, hebben we geen antibiotica gebruikt.’ Zo’n 99% van de scharrelkippen wordt antibioticavrij afgeleverd. Willy geeft toe dat het gemakkelijker is om antibioticavrij te produceren met scharrelkippen dan met reguliere kippen. Hoewel er ook goede stappen zijn gemaakt in het houden van reguliere kippen willen Willy en Ardi niet meer terug. Met scharrelkippen verdienen ze niet meer, maar het werk geeft meer voldoening, vertelt Ardi: ‘We hebben een veel beter verhaal te vertellen aan de consument dan met reguliere kippen.’